

ԿՐՕՆԵԿԱՆ

ԽՐԱՏ ՍԻՐՈՅ ՄԱՍԻՆ

ԵՐԱՆԵԼԻ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ ԿՈՂՄԷ ՏՐՈՒԱԾ

(Կը կարգացուի Աւագ Հինգգաբբի, Ոսնալուայի ընթացքին)

Աստուած սէր է, կ'ըսէ Որոտման որդին՝ Քրիստոսի սիրելի աշակերտը Յովհաննէս, և ով որ սէր ունի՝ Աստուած անոր մէջ կը բնակի ու ինք՝ Աստուծոյ մէջ։ Արդ, եղբայրներ, լսեցէք և ըմբռնեցէք սիրոյ ճառին իմաստը։ Ով որ կը սիրէ զԱստուած, կը սիրէ նաև իր եղբայրը։ Վասնզի Աստուծոյ սէրը եղբորը հանդէպ եղած սիրով կը յայտնուի։ Եթէ մէկը չի սիրեր իր եղբայրը զոր կը տեսնէ, զԱստուած՝ զոր չի տեսներ՝ ի՞նչպէս կրնայ սիրել։ զԱստուած սիրելն յայտնի կ'ըլլայ անով՝ երբ սիրենք մեր եղբայրը հոգևոր և ո՛չ թէ մարմնաւոր սիրով։ Վասնզի հոգևոր և մարմնաւոր սէրերը կը տարբերին իրարմէ, ինչպէս պիտի տեսնենք քիչ մը անդին։ Արդ, այն որ կը սիրէ՝ կը ճանչցուի Աստուծմէ և ինք կը ճանչնայ զԱստուած, ու այն որ իր եղբայրը չի սիրեր ցաւակցաբար՝ օտար է Աստուծմէ ու չի կրնար ընդունիլ աստուածային շնորհները։ Այն որ իր եղբայրը սուրբ սիրտով կը սիրէ՝ բնակարան կ'ըլլայ Աստուծոյ, ու իր մէջ կը բնակի Աստուած։ Վասնզի նոյն ինքն՝ Տէրը սիրեց զմեզ, ու ճշմարտութեան հոգին զրկեց բնակելու համար մեր մէջ, որպէսզի մեր իմանալի հոգին Աստուծոյ անիմանալի Հոգիին հետ լծորդուի սիրով։ Ու ինչպէս անիկա սիրեց զմեզ, նոյնպէս կը պահանջէ որ մենք ալ սէր ունենանք իրարու հանդէպ։ — Տե՛ս թէ ո՛րքան համարձակութիւն կուտայ սէրը Աստուծոյ մօտ որ Աստուծոյ նման կ'ընէ մարդը, ինչպէս որ Աստուած իր սիրովը մարդոց նմանեցաւ, և ցոյց տուաւ թէ մարդիկ ալ սիրով Աստուծոյ նման պիտի ըլլան։ Վասնզի Աստուած ա՛յնքան սիրեց աշխարհս, որ մինչև իսկ իր միւսին որդին զրկեց աշխարհի փրկութեան համար։ Ու մենք ալ

եթէ սիրենք զիրար, ինչպէս Աստուած սիրեց զմեզ, այն ատեն գոյութիւն չունենար սէրը խափանող չարը։ Սիրող անձը յայտնի կ'ըլլայ մարդոց առջև ու կը ճանչցուի մարդոցմէ։ — Այնպիսին մահացումեղքէ չի վախնար, այլ Աստուծոյ սիրով զինուած՝ կը զիմագրաւէ բոլոր ահաւոր վտանգներուն։ Ուր որ սէր կայ՝ այնտեղ երկիւղը գոյութիւն չունի։ Ինչպէս Յովհաննէս կ'ըսէ՝ երկիւղ չկայ սիրոյ մէջ, այլ կատարեալ սէրը հեռու կը վանէ երկիւղը, վասնզի տանջանքն է որ երկիւղ կ'ազդէ, իսկ սէրը՝ համարձակութիւն, և սիրով կը հալածուի երկիւղը։ Ուր որ կը բացակայ սէրը, հոն ներկայ է երկիւղը և մեծ ու ահաւոր դատաստանին օրը կ'որոշուի վախը։ Իսկ սէրը աներկիւղ կ'ընէ մարդը ամէն տանջանքներէ։ Սէր անոր կ'ըսեմ որ բոլորովին հեռու է երկմտութենէ, ինչու որ երկմտութիւն և սէր միասին չեն կրնար բնակիլ։ Ու հարկ է զիտնալ թէ սէրը ոչ միայն յաւիտենական կեանքին համար իր խաղաղութեան պտուղը կուտայ, այլ այս աշխարհիս վրայ ալ հեռու կը հալածէ ամէն թշնամութիւնները՝ նախանձն ու ատելութիւնը, ոխակալութիւնն ու չարութիւնը, չարախօսութիւնը և հայհուցութիւնը, տըրտուեջն ու բամբասանքը, հպարտութիւնն ու ամբարտաւանութիւնը, ու մանաւանդ ամէն չարիքներու մայրը եղող արծաթօրութիւնն ու ագահութիւնը։ Արդ, ո՛վ որ սէր ունի, հեռու կը կենայ այս ամէն չարիքներէն, և երկնային ապահով ու խաղաղաւէտ նաւահանգիստը կը հասնի բարեաւ։ Ի՞նչ քան աւելի խաղաղական է քան սէրը, որ կ'ազատէ մարդը ամէն խռովութենէ ու աստուածահաճոյ գործեր կատարել կուտայ անոր։ Սէրը բանալին է եր-

ԱՐԴԱՐԸ ԵՒ ԱՐՄԱԻՆՆԻՆ

«Արդարքն որպէս զարմաւենիս ծաղկեցին»

(ՍԱՆՄՈՍ, ՂԲ. 13):

Արմաւենին հին ատեն Սեմական ցեղերու համար նուիրական ծառ մը կը համարուէր: Բարեւոյցներ, Ասորիստանցիներ, Սիւրիացիներ, Արաբներ և Հրեաներ կը յարգէին զայն մեծապէս: Այս ծառը կ'աճի շատ մը երկիրներու, ինչպէս նաև Սեմական ցեղերու բնակավայրերուն՝ Եգիպտոսի, Պաղեստինի, Սիւրիոյ, Միջագետքի և Արաբիոյ մէջ: Ըստ Բարեւոյնի հին սովորութեան, տուներու վարձքը կը վճարուէր արմաւի բերքով, նոյնպէս աղքատներ ատով կը հատուցանէին իրենց պարտքը:

Հրեաներ Տաղաւարահարաց տօնին առթիւ ասոր տերեւները կը գործածէին իբր նշան ուրախութեան (Ղևտ. ԻԳ. 40), Նէեմիա, Ը. 15): Տաճարին և սինակոկներու պատերուն վրայ արմաւի ծառին պատկերները կը գծէին: Հրէից զրաֆներուն վրայ ալ նոյնիսկ այս ծառին պատկերը կը գրտնւէր: Յոյներ և Հռովմէացիներ յաղթութեան իբր նշան կը գործածէին այս ծառին ոստերն ու տերեւները: Մակարայեցիներու օրով Հրեաները նաև սկսան գործածել զայն իբր նշան յաղթութեան:

Ծաղկազարդի օրը, երբ Յիսուս պաշտօնապէս Երուսաղէմ կը մտնէր, ժամանակի սովորութեան համեմատ, զինքը արմաւենիի ոստերով զիմաւորեցին (Յովհ.

ԺԲ. 13): Յայտնութեան գիրքին մէջ արդարեւ երկինք կը մտնեն իրենց ձեռքին մէջ արմաւենիի ճիւղեր բռնած (Յայտ. Է. 9): Երիքով Յիսուսի ժամանակ արմաւենիաց քաղաք կը կոչուէր, քանզի արմաւի շատ ծառեր կային իր շուրջը (Բ. Օրինաց, ԼԳ. 3, Բ. Միաց., ԻԸ. 15): Ըստ Հրեայ պատմիչ Յովսէփոսի, Երիքովի մէջ իր օրով արմաւեն տեսակ մը մեղր կը պատրաստուէր իբր անուշիղէն:

Մահմետականութիւնը Սեմական ծագում ունի և այս իսկ պատճառաւ կը յարգէ այս ծառը: Բայց մահմետականները այս ծառին ճիւղերն ու տերեւները հին ատեն կը գործածէին ոչ թէ ուրախութեան կամ յաղթութեան նշան իբրեւ, այլ սուգի արտայայտութիւն: Յուդարկաւորութեան ատեն զայն կը գործածէին, գերեզմաններու վրայ կը դնէին և գերեզմանաքարերու վրայ ալ երբեմն անոր պատկերը կը գծէին:

Սաղմոսեղբուն, արմաւենիի և արդար մարդու յատկանիշներուն միջև իրարու նմանութիւններ գտած ըլլալուն՝ կ'արտայայտուի ու կ'ըսէ. «Արդարեւ արմաւենի պէս պիտի ծաղկին»: Յիւրաւի արմաւենին ունի կարգ մը յատկանիշներ՝ որոնք արդար մարդոց կեանքը կը պատկերացնեն:

Ա. Արմաւի ծառը բարձրահասակ է. — Այս ծառին համար յուշարէն Ֆօնիքս բառը կը գործածուի՝ որ կը նշանակէ յարութիւն առնել, վեր ելլել, բարձրանալ, իսկ երբայերէնի մէջ ասոր համապատասխանող դամար բառը կայ որ բարձրաբերձ իմաստը ունի: Իսկապէս արմաւենին բարձր է, նոյն իսկ հարիւր ոտք բարձրութիւն ունեցող

կինքի արքայութեան ու ճամբան է յաւիտեանական կեանքին: Սէրը Աստուծոյ որդիներ կ'ընէ մարդիկը ու ժառանգորդներ երկինքի արքայութեան: Սէրը մեր ապականացու բնութիւնը անապական կ'ընէ և մահկանացուները անմահութեան կը փոխէ: Սէրը երկրաւորները երկնային կ'ընէ և հողեղէնները հրեղէն կը կազմէ: Արդ, ո՞վ կրնայ պատմել սիրոյ անչափելի մեծութիւնը, վասնզի անճառելի ու անպատմելի է սէրը. և ինչպէս անքննելի է Աստուծոյ անստեղծ բնութիւնը, նոյնպէս է նաև սի-

րոյ բնութիւնը: Ու ինչպէս որ անբաւ է Աստուած, բայց նոյն ատեն մօտ է ամենուն, ու կը բնակի հեղեղու և խոնարհներու մէջ և անոնց մէջ որոնք կը դողան իր խօսքերէն, այնպէս ալ սէրը մօտ է ամէն անոնց՝ որ կ'ուզեն զայն, և կուգայ ու կը բնակի զինքը խնդրողներուն մէջ: Վասնզի սէրը կը սիրէ իր սիրելիները ու կ'ատէ իր ատելիները: Որոնք որ կը խնդրեն զայն՝ մօտ է անոնց աստուածապէս, ինչու որ Աստուած սէր է և կամեցող սիրոյ սուրբ սրտով և անկեղծ հաւատքով: